

**Швейцарсько-український проект
«Підтримка децентралізації в Україні – DesPro»**

**ЯКИХ ЗНАНЬ ТА ІНФОРМАЦІЇ НЕ ВИСТАЧАЄ ДЛЯ
РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТУ?**

**Результати опитування ОБГ,
які працюють в рамках швейцарсько-українського проекту
«Підтримка децентралізації в Україні - DesPro»**

жовтень 2009 р.

Зміст

Вступ	3
Характеристика вибірки опитування	3
Результати опитування	3
1. Етап ініціювання проекту	3
2. Етап мобілізації громади	4
3. Етап реєстрації ОБГ	4
4. Етап залучення постачальників та підрядників	4
5. Етап визначення механізму утримання та обслуговування	4
6. Етап встановлення прав власності на систему водопостачання	5
7. Етап передачі системи водопостачання обслуговуючій організації	5
8. Етап отримання обслуговуючою організацією ліцензії та інших дозволів	5
9. Етап розрахунку та встановлення тарифу	5
10. Співробітництво з владою	5
11. Співробітництво з партнерами і донорами	6
12. Канали для отримання інформації та знань	6
Загальні висновки	6

Скорочення

ГО – громадська організація;

ІКТ – інформаційно-комунікаційні технології;

ОБГ – організації на базі громад;

ОСН – орган самоорганізації населення;

РРГ – районна робоча група.

Вступ

Опитування є складовою ініціатив, що реалізуються компонентом «Управління знаннями і досвідом» проекту DesPro, зокрема етапу оцінювання стану готовності цільових груп проекту до впровадження *Моделі управління знаннями DesPro*.

Опитування проводилось у травні 2009 р. з метою визначення проблем з отриманням інформації та відсутністю необхідних знань і досвіду протягом повного циклу впровадження проектів з налагодження водопостачання у громадах.

Крім того, надзвичайно важливим завданням було визначення найбільш оптимальних каналів для отримання інформації представниками ОБГ.

Результати дослідження будуть використані для покращення інформативної підтримки проектам у майбутньому.

Характеристика вибірки опитування

Опитування проводилось у двох регіонах України, які співпрацюють з DesPro – Вінницькій області і Автономній Республіці Крим.

У **Вінницькій області** в опитуванні взяли участь ОБГ з таких областей і населених пунктів:

- *Іллінецький район*: с. Дашів, Іллінецьке
- *Калинівський район*: с. Гущинці, Іванів, Нова Гребля, Черепашинці
- *Тульчинський район*: с. Кирнасівка, Ульянівка, Шпиків

У **АР Крим**:

- *Бахчисарайський район*: с. Берегове, Брянське, Віліно, Севастьянівка, Самохвалово
- *Нижньогірський район*: с. Буревістник, Фрунзе, Широке, Прирічне

Результати опитування

В ході опитування досліджувалось яких знань та інформації не вистачає на кожному з етапів впровадження проектів з налагодження водопостачання.

1. Етап ініціювання проекту

Найбільш потрібною, на думку респондентів, цьому етапі є інформація про створення ОБГ, зокрема про:

- створення ГО;
- розподіл повноважень та обов'язків між членами ГО;
- досвід практичної роботи аналогічних ГО;

- визначення цілей та шляхів реалізації проекту.

Пов'язана з цим інформація – про отримання підтримки з боку місцевої влади (сільської ради) для реалізації проекту.

В окремий напрям можна виділити інформацію організаційно-фінансово-технічного характеру. Це:

- збір вихідних даних та підготовка заявки;
- складання бюджету проекту;
- розрахунок загальної вартості робіт (будівництва мережі водопостачання).

2. Етап мобілізації громади

На цьому етапі партнерам DesPro (обидва регіони) не вистачало такої інформації та знань:

- як залучити населення до вирішення проблеми водопостачання;
- як отримати довіру від населення на реалізацію проекту та інвестиційну допомогу;
- як використати загальні збори для ініціювання проекту;
- як використати загальні збори для досягнення консенсусу та прийняття позитивного рішення;
- як вирішити дольову участь в реалізації проекту представниками громади;
- як інформувати громаду про проведені заходи.

3. Етап реєстрації ОБГ

На цьому етапі громадам потрібні інформація та знання про:

- чинне законодавство з цього питання;
- перелік документів, необхідних для реєстрації;
- процедуру реєстрації – її тривалість та послідовність кроків;
- форми ГО та яку з них краще обрати для партнерів DesPro;
- отримання коду неприбутковості.

4. Етап залучення постачальників та підрядників

Найбільш затребуваною на цьому етапі є інформація про перелік постачальників і підрядників у сфера водопостачання, про їхні розцінки та про критерії, які потрібно використовувати для вибору таких організацій для проведення робіт.

5. Етап визначення механізму утримання та обслуговування

На цьому етапі партнерам не вистачало знань про:

- можливі моделі утримання та обслуговування водогону;
- визначення найбільш оптимального для громади механізму отримання та обслуговування системи водопостачання;
- юридичного характеру – про оформлення документів (договору) про передачу водогону в експлуатацію

6. Етап встановлення прав власності на систему водопостачання

На цьому етапі єдиною проблемою, що була озвучена респондентами (Вінницька область, Калинівський район) – відсутність знань про права самого власника системи водопостачання.

7. Етап передачі системи водопостачання обслуговуючій організації

Найбільш потрібною інформацією на цьому етапі є:

- юридичні умови передачі системи водопостачання обслуговуючій організації;
- процедура та необхідні документи для оформлення договору на передачу;
- наслідки такої передачі та способи контролю.

8. Етап отримання обслуговуючою організацією ліцензії та інших дозволів

Цей етап в плані інформації виявився дуже проблемним. Фактично респонденти мають дуже мало інформації з питань отримання обслуговуючою організацією усіх необхідних дозволів. Відсутні знання про:

- місця/організації, де можна отримати такі документи;
- послідовність кроків для отримання документів;
- терміни цієї процедури;
- які саме документи потрібно подавати та які документи потрібно отримати.

9. Етап розрахунку та встановлення тарифу

На цьому етапі респонденти практично не володіють інформацією, знаннями і досвідом для правильного розрахунку і встановлення тарифу. Зокрема, не знають як:

- обчислити водокористування на одного споживача;
- які витрати потрібно включити у собівартість;
- механізми ціноутворення;
- що вкладати у тариф.

10. Співробітництво з владою

Респонденти відзначили, що підтримка місцевої влади при реалізації проекту є дуже важливою. Вони вказали, що для отримання такої підтримки та встановлення контактів їм потрібні знання щодо:

- можливих форм співпраці з владою;
- обов'язків місцевої влади по відношенню до громад та ОБГ;
- механізмів активізації уваги місцевої влади до ініціатив громади та ОБГ (відвідання владою загальних зборів);
- можливостей отримання від влади грошової допомоги для реалізації проекту з водопостачання

11. Співробітництво з партнерами і донорами

У дослідженні зазначено, що єдиною інформацією, якою не володіють партнери – це права та ступінь впливу партнерів і донорів на результати, отримані при впровадженні проекту, а саме на функціонування водогону.

12. Канали для отримання інформації та знань

Запропоновані канали респонденти прорангували так (1 – найвищий ранг):

1. тренінги, круглі столи, семінари;
2. консультації представників DESPRO;
3. друковані матеріали;
4. консультації представників інших громад.

Веб-сайт як ефективний канал отримання інформації було обрано лише громадами Бахчисарайського району АРК (Берегове і Самохвалово), а ОБГ с. Прирічне Бахчисарайського району вважає, що важливим каналом інформації є візити представників DESPRO на місця.

Загальні висновки

1. Кардинальних відмінностей у відповідях між регіонами не спостерігалось.
2. Інформацію, якої потребують ОБГ для реалізації проектів з налагодження водопостачання у своїх громадах, можна об'єднати у декілька категорій. Це:

Категорія «Соціальна мобілізація» (організація громади, залучення населення до вирішення проблем через проведення загальних зборів, вирішення дольової участі в реалізації проекту мешканцями житлового масиву, інформування про проведені заходи, розподіл обов'язків між членами ГО, практичні навички роботи з населенням, інструменти подолання непорозуміння, недовіри, активізації населення, досягнення консенсусу).

Категорія «ОБГ/ Проектний менеджмент»: організація ОБГ, його реєстрація, визначення цілей та шляхів реалізації проекту, формування команди, навички роботи з членами команди.

Категорія «Фінансовий менеджмент»: розрахунок загальної вартості проекту, складання бюджету проекту (кошторису), розрахунок тарифів на воду, обчислення витрат.

Категорія «Законодавчо-правова»: законодавча послідовність реєстрації ОБГ, чинне законодавство, форми ОБГ, як отримати код неприбутковості, оформлення договору про передачу водогону в експлуатацію, права самого власника, терміни процедур узгодження передачі прав власності, оформлення договору-оренди для передачі системи водопостачання обслуговуючій організації.

Категорія «Технічна»: технічні аспекти утримання та обслуговування водогону.

Категорія «Практичні вміння роботи з інформацією»: як знайти організації, що виконують роботи по водозабезпеченню та розцінки їхніх послуг.

Категорія «DesPro»: порядок участі у конкурсі, заповнення усіх необхідних документів, звітування.

3. Респонденти практично не відповіли на запитання: *«Якої інформації не вистачає в процесі популяризації результатів проекту у ЗМІ?»*, що свідчить про те, що ОБГ фактично не працюють у цьому напрямі під час виконання проекту.

4. Респонденти також не відповіли на запитання *«Якої інформації не вистачає для забезпечення стійкості проекту?»*, хоча, як показують звіти, у цьому напрямі робота проводиться. Така ситуація може пояснюватись відсутністю розуміння концепції стійкості як такої, а також знань і досвіду для відбору найбільш ефективних інструментів для її забезпечення у конкретних умовах кожного окремого ОСН.

5. Серйозною проблемою вбачається відсутність в ОБГ практичних вмінь та навичок для пошуку і отримання необхідної інформації – зокрема, практично усі респонденти відповіли, що в процесі реалізації проекту мали проблеми з інформацією про організації, що виконують роботи по водозабезпеченню (постачальники, підрядники) в області/районі, про розцінки цих організацій тощо.

6. Що ж стосується каналів отримання знань, то тут можна говорити про такі два важливих моменти, які потребують врахування у подальшій діяльності DesPro.

По-перше, це поганий рівень забезпечення ОСН ІКТ, що призводить до ситуації за якої лише одиничні з них готові отримувати інформацію через цей канал. Це, в умовах створення нового вебсайту DesPro та в рамках цього сайту – електронного ресурсу знань, не зможе забезпечити у повному обсязі отримання необхідної інформації усіма партнерами проекту.

Іншим моментом, на який необхідно звернути увагу, є надання респондентами пріоритету лише тим каналам отримання інформації, які працюють за вертикальним принципом – від рівня DesPro (центральний рівень) до рівня ОСН (місцевий рівень).

В той же час такий канал отримання інформації як спілкування з аналогічними громадами та ОСН на місцевому рівні (горизонтальний принцип) не отримав належної уваги з боку опитаних, хоча, в умовах віддаленості ОСН від центрального рівня та часто недоступності швидкісного, а іноді взагалі Інтернету, може бути найбільш доступним та ефективним.

7. Проект дуже вдячний усім учасникам цього дослідження-членам ОБГ, а також координаторам РРГ у Вінницькій області - Іллінецькому, Калинівському та Тульчинському районах і АР Крим - Бахчисарайському та Нижньогірському районам за участь і допомогу у проведенні опитування.